



REPUBLIKA SLOVENIJA

KABINET PREDSEDNIKA VLADE

GOVOR  
PREDSEDNIKA VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE JANEZA JANŠE  
NA OTVORITVI SIMPOZIJA »KULTURA IN POLITIKA«  
(Ljubljana, 22. marec 2007)

Spoštovani gospod predsednik Slovenske akademije znanosti in umetnosti,  
predsednik državnega zbora,  
spoštovani akademiki, gospe in gospodje!

Tema, ki je izbrana za današnji simpozij, kot je bilo že rečeno, po mojem mnenju zelo odraža bistvo tega, kar je zaznamovalo življenjsko pot dr. Jožeta Pučnika. O tem bi se dalo veliko govoriti. Veliko tega, kar je po mojem mnenju treba povedati, je tudi na programu tega simpozija. Edino, kar mi je žal, je to, da ne bom mogel slediti vsem razpravam, ki bodo tukaj. Upam pa, da bodo dokumentirane in da bo to gradivo, ki bo na voljo tudi v prihodnje.

Zahvaljujem se Inštitutu dr. Jožeta Pučnika za pripravo tega simpozija, za to - da je energija, ki ste jo vložili v to inštitucijo, končno dala rezultate, ki bodo tudi navzven odmevni. Veliko dela je bilo narejenega, ki ni na površju. Vendar je včasih tudi to potrebno prej narediti, preden pridejo sadovi. Če bi to parafrazirali na življenje dr. Jožeta Pučnika, potem mislim, da bi morali vsi skupaj izraziti obžalovanje, da ga danes ni med nami. To je stvar, na katero se velikokrat spomnim v teh letih, ko je v Sloveniji vendarle prišlo do določenih premikov, ki si jih je on želel praktično celo življenje. Samo del tega mu je bilo dano dočakati. Seveda velik hendikep tega našega srečanja, teh razprav, je ravno njegova fizična, neposredna, živa, aktivna prisotnost. Je pa prisoten med nami drugače. Ne samo v imenu inštituta, ne samo v poimenovanjih ali samo v citatih, ki jih bomo navajali v teh nastopih. Prisoten je z zaznamovanjem vsega tega, kar danes živimo. Brez njegovega vztrajanja in poguma morda ne bi bilo danes slovenske države, ali pa ne bi bila takšna, ali pa bi zanj plačali bistveno večjo ceno.

Spomnim se nekega najinega pogovora. Bil je nekaj let pred njegovo smrtjo, ko sva razglabljala o tem, kako so se nekatere stvari spremenile, nekatere pa kot, da se ne nameravajo spremeniti. Kot da so tako trdovratne in da sprememb najbrž ne bomo dočakali. Tako je on rekel, »za časa našega življenja«. No, ampak po koncu tega zelo dolgega pogovora, mislim, da sem to nekoč že opisoval, je on prišel do zaključka, da je važno vztrajati, da je že to, da nekdo vztraja v nekem spoznanju tudi takrat, ko je v manjšini, ko je vse proti njemu, ko vsi pišejo, da morda ni čisto pri pravi - da že to samo po sebi spreminja stvari. V njegovem življenju je žal tudi veliko kar dolgih obdobij, ko je bila ta vztrajnost, lahko bi rekli trma v neki moralni drži, edina satisfakcija, ki jo je imel.

Če iz tega izvzamem, njegove najbližje, družino, sorodnike - zelo vesel sem, da ste nekateri danes tukaj, da tudi aktivno sodelujete - potem je za časa njegovega življenja, to njegovo prepričanje, ta njegova vztrajnost, ta njegova moralna drža doživela zelo malo zadovoljstva, zelo malo uresničitve. Tudi takrat, ko je prišlo, tisto - za Slovence zgodovinsko darilo, v obliki osamosvojitve, demokratizacije - te velike spremembe, je, ko je šlo za priznanje njegove vloge pri tem velikem dejanju, bilo poleg veliko grenkega okusa. Ta njegova vloga nekako ni hotela biti priznana. Spomnim se številnih knjig in publikacij, ki so izhajale po slovenski osamosvojitvi, še vsa tista prva leta, pa tudi ob 10. obletnici. Skoraj kot po nekem dogovoru v vseh teh publikacijah, nismo praktično nikoli našli slike dr. Jožeta Pučnika.

Kljub temu, da je bil poleg ostalega, vsega moralnega vpliva in doprinosa k temu zgodovinskemu projektu Slovencev, tudi formalni predsednik politične koalicije, ki je Slovenijo osamosvojila. Skratka, nobenega izgovora ni za to praznino, ki so jo nekateri načrtno ustvarjali. Kar se tega tiče, se mu je godila velika krivica.

No, kljub temu pa je bil on zelo velik optimist. Saj, če ne bi bil optimist, verjetno ne bi zdržal vseh teh preizkušenj in vseh pritiskov. Zagotovo pa ne bi zdržal v tej svoji moralni drži, ki jo je po mojem mnenju, daleč najbolje opisal Drago Jančar v neki publikaciji, ki je izšla v času prvih svobodnih volitev in v kateri je zapisal, da je dr. Jože Pučnik človek, ki mu gre za stvar - da je v Sloveniji veliko politikov in da je ključna razlika med enimi in drugimi v tem, da nekaterim gre za stvar, nekaterim pa za politiko. Dr. Jože Pučnik je zagotovo bil tisti, ki mu je šlo za stvar, ki je vse postal zato, ki nikoli ni osebnega prestiža postavljajal pred stvarjo, pred idealom, pred tistim, za kar se je boril. To je seveda tistim, ki so skušali njegovo vlogo brisati iz novejše slovenske zgodovine, posel tudi olajšalo. Bolj mineva čas od teh dogodkov, bolj ta čas dviga prah s te površine, bolj se na tistem, kar je dejansko zaznamovalo te najpomembnejše usodne korake v zgodovini Slovencev, kaže lik dr. Jožeta Pučnika.

Tukaj nas je kar nekaj v tej dvorani, ki smo z njim neposredno sodelovali, se z njim pogovarjali tudi v časih, ko je šlo dejansko zares. V času pred prebiscitom, ko je šlo za prvo usodno politično odločitev Slovencev - junija leta 1991, ko je bila ta odločitev na najusodnejši preizkušnji. Če kje, smo tisti, ki smo operativno delali na udejanjanju plebiscitne volje Slovencev, v njegovi besedi in v njegovi trdni veri v to, da bomo uspeli, našli oporo. Bili so trenutki, ko takšnih opor ni bilo veliko. Čeprav danes, ko se nazaj gleda, včasih izgleda kot da drži tisto, kako nikoli ni bilo nobenega oklevanja. Dejansko ni bilo tako. Dejansko pa pri dr. Jožetu Pučniku res tega oklevanja nikoli ni bilo.

Če bi stvari tekle normalno - tako kot v večini drugih srednjeevropskih držav oziroma narodov - potem bi danes v slovenskih čtivih, v zgodovinskih učbenikih ali v zapisih, ki govorijo o teh najusodnejših dogodkih Slovencev, slovenskega naroda, o dr. Jožetu Pučniku lahko prebrali toliko kot lahko Čehi preberejo o Vaclavu Havlu. Žal temu ni tako. Tukaj je nastal velik »manjko« - dolg do vloge dr. Jožeta Pučnika. Vesel sem, da se je s skupnimi močmi ustanovila institucija »Institut dr. Jožeta Pučnika«, ki bo s svojim delom to praznino v kar realnem času zapolnila.

Danes smo, ste na poti, ali pa ste na velikem koraku na tej poti. Hvala še enkrat vsem za udeležbo. Hvala vsem, ki ste vložili veliko truda v pripravo tega simpozija. Želim vam veliko plodnih razprav na temo ali pa pri temi, pri kateri bi tudi dr. Jože Pučnik z veseljem neposredno sodeloval. Tako sodeluje z nami - s tistim, kar je pustil za sabo, kar je zaznamovalo najusodnejše obdobje slovenske zgodovine. Mislim, da več od tega težko pričakujemo od kateregakoli posameznika.

Hvala lepa.